

fact that objects of any variety act counts material world objects and events. Notable among these are the people who in the course of their life activities are accounting objects in different systems. They are recorded by place of birth, education, residence, work as users various tools (weapons, vehicles, etc.) and so on. Al. Looking at different times the legal principles of the criminal, forensic registration information help ensure pre-trial investigation, forensic scientists unanimously say that, being a highly effective means of obtaining information about a crime, this activity does not have general statutory regulation.

In recent decades, scientists, criminologists and practices unanimous position on the need for a single legal act that would regulate the activities of acquisition, processing, use and storage of the information contained in arrays of information systems (accounting), regardless of their subordination and the main purpose.

In the article the legal basis of information and help ensure investigate robberies, taking into account current changes in legislation Ukraine and supported position on the need for a single legal act that would regulate the activities of acquisition, processing, use and storage of the information contained in arrays of information systems (accounting), regardless of their subordination and the main purpose.

Keywords: information, evidence, information and reference software

Медицький І.Б.

КОНСЕКВЕНЦІОЛОГІЯ ЗЛОЧИННОСТІ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ

УДК 343.9

Постановка проблеми. Оцінюючи спрямованість сучасного стану кримінологічних досліджень в Україні, доводиться й надалі констатувати недостатній науковий інтерес до окремих проблем фундаментального характеру. Не зважаючи на те, що наслідки злочинності визначають усю систему боротьби із нею, вони практично ніколи системно не вивчались та не вивчаються. У контексті кримінологічного пізнання корисливої насильницької злочинності, Б.М. Головкін приходить до висновку, що нинішній стан кримінологічних знань про соціальні наслідки злочинності далеко не відповідає суспільній значущості проблеми і запитам практичної діяльності із запобігання та протидії цьому антисуспільному феномену. Науковець припускає, що саме з цих обставин проблема не посіла чинне місце у кримінологічній теорії, а її

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ

розробка застигла десь на рівні напрацювань минулого століття [1, с.106].

І це при тому, що «наукова та суспільна потреба у дослідженнях, присвячених методології пізнання соціальних наслідків злочинності, механізмів їх виникнення та розвитку, технології та методиці визначення масштабів політичної, соціальної, матеріальної, моральної та іншої шкоди, що спричинюється злочинністю, факторам, які сприяють збільшенню об'єму та мінімізації цієї шкоди не вимагає спеціальної аргументації» [2, с.3-4]. Фундаментальна проблема наслідків злочинності, врешті-решт, повинна бути усвідомлена на рівні державної політики, яка вирізняє кожен цивілізовану державу. Посприяти, а, правильніше кажучи, викликати таке розуміння повинен системний міждисциплінарний науковий підхід (спільні зусилля кримінології, кримінально-правової політики, економіки, соціології, соціальної психології, статистики і ін.), результатом якого постане оформлення самостійного підвиду кримінологічної теорії – консеквенціології злочинності (від лат. – consequentia – наслідок), із власним предметом та дослідницьким інструментарієм.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дає підстави стверджувати, що більшість кримінологічних пошуків мають своїм предметом виявлення закономірностей впливу соціальної дійсності на злочинність, її стан, рівень, динаміку, структуру, тобто на кількісні та якісні показники. Сучасна кримінологія уже нараховує у своєму арсеналі науковий доробок, присвячений безпосередньо теорії наслідків злочинності (праці О.Р. Афанасьєвої, М.М. Бабаєва, В.В. Голіни, Б.М. Головкина, А.П. Закалюка, В.Е. Квашиса, Л.В. Кондратюка, О.Г. Кулика, В.В. Лунєєва, В.С. Овчинського та ін.), однак комплексні, системні дослідження, з огляду на їх малочисельність, є вкрай актуальними.

Стаття має за мету систематизацію існуючих класифікацій наслідків злочинності, з одночасним формуванням авторського бачення означеної проблеми. Розробка класифікаційних схем побудови наслідків злочинності сприятиме більш глибокому розумінню їх змісту, механізму утворення, дасть можливість, реалі-

зуючи кримінологічну політику, обирати першочергові, в плані превентивного впливу, об'єкти.

Виклад основного матеріалу. Пізнання проблеми соціальних наслідків злочинності неможливо без їх попередньої класифікації, як того вимагає принцип системності. Наслідки злочинності характерні своїм різноманіттям, зумовленим чисельністю суспільних відносин, благ, цінностей та інтересів, взятих під кримінально-правову охорону. Зважаючи на це, слід критично оцінювати можливість дати їх остаточний, вичерпний перелік, адже такого роду завдання априорі видаються неможливими.

О.Р. Афанасьєва цілком слушно зауважує, що проблема систематизації і класифікації соціальних наслідків ускладнюється: 1) складністю визначення у повному об'ємі усього комплексу явищ, котрі можуть і повинні бути віднесеними до числа соціальних наслідків насильницької злочинності; 2) існуванням цілої множини різноманітних проявів спричинюваної злочинністю шкоди, оскільки в результаті злочинних насильницьких посягань негативний вплив відчують чи не всі різновиди суспільних відносин, які навіть перерахувати складно; 3) неоднорідністю та неоднозначністю механізмів і характеру впливу злочинності на суспільні відносини, що зумовлюється передусім характером та спрямованістю якісно різнорідних злочинних посягань. Маються на увазі різні види злочинів, що відрізняються формою, змістом та ступенем інтенсивності злочинних дій, своїми масштабами, тривалістю і т.д. [3, с.153].

Чітко усвідомлюючи таку «перспективність», науковці, тим не менш, не повинні уникати спроб зведення наслідків злочинності до відповідних цілісних систем. Тим самим отримавши можливість з'ясувати їх актуальність, масштабність та тривалість, чітко окреслити рівні прояву, очевидність чи прихованість від соціального контролю, прогнозування і ін.

Б. Холист вирізняє економічні (їх ще можна виразити через певний матеріальний, грошовий еквівалент) та соціальні (створюють клімат, сприятливий для подальших проявів соціальної патології або знецінюють суспільні цінності) наслідки злочинності. На його думку, подібна градація дасть можливість провести

більш диференційований аналіз наслідків злочинності, їх вимір та здійснити оцінку їх впливу на суспільне життя. Економічними наслідками є наступні: 1) збитки, прямо чи побічно спричинені злочинною діяльністю та особливо майновими злочинами; 2) втрачена матеріальна вигода; 3) витрати, пов'язані із утриманням правоохоронних органів, включаючи витрати на боротьбу з криміногенним явищами та їх запобігання; 4) витрати на ліквідацію наслідків уже вчинених злочинів [4, с.83]. Уявляється, що коректніше було б вести мову про соціально-економічні та інші, соціального змісту, наслідки злочинності, адже будь-які наслідки цього невід'ємного елементу суспільного життя та «резонатору» суспільних процесів, були, є і будуть перебувати в рамках нашого соціуму. Іншого варіанту немає.

Своєрідно до проблеми наслідків злочинності підійшли Л.В.Кондратюк та В.С. Овчинський. Учені розглядають кримінальну поведінку у біологічній, економічній, демографічній, соціальній, політичній, морально-етичній системах координат, групуючи їх у трьохвимірному просторі: біологічному, психологічному та духовному рівнях буття [5, с.8-13, 228-256]. Концептуально вони виходять за рамки соціальних наслідків злочинності у самому широкому розумінні цього терміну, диференціюючи «ціну» злочинності на «ціну» кримінальної – експансії, агресії та обману.

Класифікуючи кримінальні наслідки за змістом (характером), науковці виділяють: моральні, психологічні, фізичні, матеріальні (економічні), політичні, військові, технічні (В.В. Лунєєв); фізичні, психічні, моральні, інформаційні, економічні, екологічні, політичні, організаційні та ін. (Р.А. Сабітов). Залежно від зв'язку із злочинною діяльністю кримінальні наслідки можуть бути: ближні та віддалені, безпосередні та опосередковані, прямі та побічні, закріплені у складах злочинів та ні [6, с.45].

Досліджуючи соціальні наслідки насильницької злочинності, О.Р. Афанасьєва у їх сукупності допускає виокремлення: 1) прямих і непрямих або безпосередніх і опосередкованих; 2) основних і побічних; 3) одномоментних і триваючих; 4) обчислюваних і ні у грошовому еквіваленті; 5) ближніх і віддалених; коротко- і дов-

готермінових наслідків, а також б) включених до складу злочинів і не включених, відповідно, тих, які мають кримінально-правове чи виключно кримінологічне значення [7, с.156-157].

Соціальні наслідки корисливої насильницької злочинності, з огляду на характер негативних системно-структурних змін, Б.М. Головкін вважає доцільним поділити на три великі блоки: соціально-економічні, соціокультурні, соціально-психологічні [8, с.114-117]. Соціально-економічні наслідки включають прямі й непрямі збитки від функціонування злочинності загалом і корисливої насильницької зокрема (первинні – частка втраченого внаслідок злочинних проявів національного багатства, вимушені багатомільйонні витрати населення, підприємств, установ, організацій різних форм власності на систему технічного захисту товарно-матеріальних цінностей, купівлю громадянами засобів індивідуального захисту, медичні витрати на відновлення здоров'я потерпілих, оплату ритуальних послуг, численні соціальні виплати і компенсації інвалідам й утриманцям вбитих громадян; вторинні – нелегальні ринки праці у міських агломераціях, торгівля зброєю і спецзасобами, наркотичними речовинами і психотропними засобами, сформований ринок незаконних послуг). Соціокультурні наслідки в умовах сьогодення знаходять свій прояв у підриві культурно сформованої ієрархії соціальних цінностей, раціоналізації корисливого насильства у інформаційному просторі, стрімкому поширенні культури корисливого насильства у молодіжному середовищі, пропагуванні ідеї вигідності корисливого насильства серед маргіналізованих верств населення. Серед соціально-психологічних наслідків корисливої насильницької злочинності передусім слід вирізняти негативні зміни суспільної свідомості, викликані страхом перед нею; адаптацію соціальних груп, окремих спільнот населення до її функціонування та розвитку, наслідком чого є звикання людей із даним соціальним фактом; існування контингенту злочинців, носіїв злочинного досвіду, ідей і традицій.

Найбільш предметно на питанні диференціації наслідків злочинності зупинився М.М. Бабаєв, запропонувавши наступну класифікаційну систему [9, с.20-24]:

- *із врахуванням особливостей механізму впливу*: групи соціальних наслідків злочинності, поява яких: а) створює перепони до виникнення чи гальмує розвиток нових позитивних явищ, подій, процесів; б) нейтралізує на певний час або мінімізує дію існуючих позитивних факторів; в) ліквідує (що стосується у відношенні до окремого об'єкта) повністю або частково ті або інші соціальні цінності, взяті під охорону законом чи нормами моралі; г) стимулює дію існуючих негативних явищ, процесів, сприяє їх розвитку, поглибленню, збільшенню масштабів; д) породжує негативні явища, події, процеси;

- *залежно від оцінки криміногенності*: криміногенні (тобто ті, які самі по собі можуть відіграти роль причин чи умов вчинення нових злочинів) та не криміногенні соціальні наслідки злочинності (ті, які фактично не здатні, в силу різних обставин, претендувати на роль криміногенних факторів);

- *прямі та похідні, безпосередні та опосередковані*;

- *залежно від характеру заподіяваної шкоди*: матеріальні (фізична шкода у вигляді втраченого особою життя, здоров'я чи матеріальна шкода у відповідному грошовому або предметному еквіваленті) та нематеріальні (особиста нематеріальна шкода у вигляді порушених немайнових прав та інтересів громадян, завдана державі, його органам та підприємствам, об'єднанням);

- *залежно від рівневого підходу*: наслідки злочинності в цілому, певних категорій злочинності (злочинів проти власності чи особи), окремих видів злочинності (умисні вбивства, крадіжки особистого майна громадян);

- *залежно від соціологічного критерію*: наслідки, які завдали шкоди правам та інтересам: а) окремих громадян; б) різноманітних соціальних утворень; в) соціальних інститутів; г) суспільства в цілому. О.Р. Афанасьєва вважає за необхідне усю сукупність соціальних наслідків насильницької злочинності диференціювати на наслідки, які виникають у відношенні до держави, суспільства, потерпілого, особи, яка вчинила злочин, свідка і т.д. На її думку, така класифікація дає можливість визначити механізм виникнення наслідків, їх негативний вплив, основні напрямки діяльності по запобіганню подальших довгострокових негативних резуль-

татів, що з'являються внаслідок злочину, і компенсації виниклої шкоди, а також запобіганню появи злочинних результатів при повторному вчиненні злочину [10, с.111];

- *залежно від регіонального критерію*: наслідки, які проявляють своє значення, відповідно, у масштабах району, міста, області, держави, для міста чи села, для економічного району;

- *залежно від можливості «повернення до попереднього стану», рівня «відновлюваності»*: відновлювані (матеріальна шкода, окремі види незначної шкоди для здоров'я) та не відновлювані (спричинення смерті, знищення шедеврів живопису);

- *залежно від їх латентності*: наслідки виявленої злочинності та наслідки латентної (невиявленої, «непокараної») злочинності.

Пропоновані ученими класифікаційні схеми, не дивлячись на їх більший або менший ступінь деталізації, вочевидь не можна вважати максимально повними у загальнотеоретичному відношенні. Уявляється доцільним критерій змісту (характеру) розвинути за рахунок аналізу політичних, економічних, соціальних та особистісних наслідків злочинності. Політичні наслідки проявляються у двох основних аспектах. По-перше, у буквальному розумінні цього слова, оскільки злочинність відриває певну частину громадян від участі у керуванні справами суспільства, віддаючи їх від активного суспільно-політичного життя. По-друге, самим фактом свого існування наслідки злочинності продукують шкоду авторитету держави, ускладнюють її діяльність (витрата часу й зусиль на правове (і не тільки) регулювання заходів боротьби та запобігання, розкриття, розслідування злочинів, розгляд кримінальних справ в судах, реалізацію виконання покарань). Економічні наслідки полягають, у першу чергу, у відриві певного контингенту працездатних осіб від процесу виробництва й неодержання, в остаточному підрахунку, конкретної частки сукупного суспільного продукту (те, що може бути визначене як втрачена вигода). Сюди варто віднести також витрати на боротьбу зі злочинністю – утримання спеціального апарату, що реалізує заходи боротьби і запобігання злочинності, витрати на відновлення здоров'я потерпілих від злочинів, утримання пра-

цездатних осіб, які не залучені до суспільно корисної праці. До цієї групи слід віднести також зниження доходу родин (у першу чергу тих, в яких є особи, що потерпіли від злочину, так і тих, в яких є особи, що вчинили злочини), оскільки зменшується сукупних дохід й збільшуються витрати. Ідеологічні наслідки злочинності містять у собі ті зміни у суспільній свідомості, що відбуваються як безпосередньо внаслідок впливу злочинності, так і опосередковано. Одночасно створюються сприятливі умови для прийняття широкими колами суспільства маргінальної ідеології, злочинних стереотипів поведінки, тощо. До особистісних варто віднести ті негативні зміни, які відбуваються в соціально-психологічних, поведінкових сферах, а також у правовій характеристиці особистості. В досить узагальненому виді вони проявляються у формуванні специфічної соціальної верстви, так званого маргінального середовища. У злочинних елементів відбувається зміцнення антисоціальної установки, змінюється мотиваційна сфера за рахунок збільшення частки низьких мотивів, деформуються міжособистісні відносини й індивідуальна правосвідомість. До цієї ж групи наслідків ставляться й негативні зміни в сімейній сфері особи, що відбуваються в результаті притягнення її до кримінальної відповідальності.

Регіональний критерій, який обмежується тільки внутрішньодержавною територією, вочевидь не відображає наше прагнення стати рівноправним партнером у відносинах з міжнародною спільнотою, розвиваючи співпрацю у політичній, економічній, правовій, науково-технічній та інших областях. Високий рівень злочинності і, зокрема, безпрецедентний рівень корупції, безумовно викличуть різноманітного роду наслідки для країни на міжнародному рівні, найбільш значущими з яких варто вважати політико-економічні. В Україні вже протягом тривалого часу зберігається низька інвестиційна привабливість, яка блокує можливості розширення іноземних капіталовкладень у вітчизняну економіку. Зниження інвестиційної привабливості тягне за собою відтік капіталів, рецесію економічного розвитку, відсутність можливостей вливань у проблемні сектори економіки та їх реструктуризації, пожвавлення розвитку.

28 вересня 2016 року було опубліковано індекс конкурентоспроможності, який щороку визначають представники Всесвітнього економічного форуму. Згідно з рейтингом інвестиційної привабливості, який охоплює два роки – 2016 та 2017, Україна спустилася на 85-ту зі 140 позицій. У 2015 році країна просіла з 76-го на 79-те місце. Серед основних причин – високий рівень корупції, тіньового лобізму, високий рівень невиконання судових рішень, бойові дії на Сході України, низький рівень правових гарантій діяльності іноземних інвесторів, відсутність вираженої, комплексної державної програми економічного зростання [11, с.247]. За оцінками міжнародної аудиторської компанії BDO, яка враховувала політичну, економічну і соціальну ситуацію, Україна в 2016 році поставила своєрідний антирекорд, посівши 130 місце (серед 170 держав). Серед причин такого становища названі війна, відсутність захисту для потенційних інвесторів та рівень корупції [12]. У розрізі висловленого виділяти слід як внутрішньодержавні, так і міжнародні наслідки злочинності.

У плані виявлення тенденцій та закономірностей можливо-го розвитку злочинності, поведінки конкретних осіб та інших кримінологічно значущих процесів, доцільно виокремлювати не тільки існуючі, а й перспективні (прогнозовані) наслідки злочинності. Триваючий на Сході України збройний конфлікт міжнародного характеру виступає потужним чинником загострення криміногенної ситуації внаслідок збільшення числа тяжких і особливо тяжких деліктів, неконтрольованого поширення і використання вогнепальної зброї та боєприпасів, збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб та ослаблення відповідного соціального контролю, соціально необлаштованих осіб з досвідом ведення бойових дій і супутніми психологічними проблемами тощо. Цим та іншим негативним наслідкам притаманний довготривалий характер, вони матимуть місце (сподіватимемось, що у менших проявах) й після повернення державою контролю над тимчасово окупованою територією та державним кордоном. Кримінологічні прогнози наслідків різних форм злочинної поведінки на предмет їх подальшої динаміки повинні бути покладені в основу формування та реалізації кримінологічної політики.

Висновки. Наведені класифікаційні схеми, висловлене автором бачення тих чи інших аспектів не носять характер єдино-прийняттого та повинні виступати полем для подальшого конструктивного діалогу, розвитку кримінологічної теорії наслідків злочинності. Систематизація наслідків злочинності, з огляду на складність заявленого процесу, не повинна виступати самоціллю, переслідуючи суто теоретичний характер. Потенціал прикладного аспекту повинен знайти свою реалізацію через краще розуміння змісту, характерних ознак, динаміки наслідків злочинності, що дасть можливість розгляду, аналізу та прийняття конкретних висновків і рекомендацій з приводу усунення/мінімізації злочинної шкоди.

1. Головкін Б.М. Корислива насильницька злочинність в Україні: феномен, детермінація, запобігання : монографія / Б. М. Головкін. – Х. : Право, 2011. – 432 с.
2. Бабаев М.М. Социальные последствия преступности: методологические и прикладные проблемы / М.М. Бабаев, В.Е. Квашиш // Научный портал МВД России. – 2010. – №1(9). – С.3-12.
3. Афанасьева О. Р. Теоретические основы криминологического исследования и минимизации социальных последствий насильственной преступности : дис. докт. юр. наук : 12.00.08 / Афанасьева Ольга Романовна – Москва, 2014. – 450 с.
4. Холыст Б. Криминология. Основные проблемы / Б. Холыст – М.: Юридическая литература, 1980. – 261 с.
5. Кондратюк Л.В., Овчинский В.С. Криминологическое измерение / Под ред. К.К. Горяинова. / Л.В. Кондратюк, В.С. Овчинский. – М., 2008. – 272 с.
6. Лунеев В.В. Социальные последствия, жертвы и цена преступности. / В.В. Лунеев // Государство и право. – 2009. – № 1. – С. 36-56.
7. Афанасьева О. Р. Теоретические основы криминологического исследования и минимизации социальных последствий насильственной преступности : дис. докт. юр. наук : 12.00.08 / Афанасьева Ольга Романовна – Москва, 2014. – 450 с.
8. Головкін Б.М. Корислива насильницька злочинність в Україні: феномен, детермінація, запобігання : монографія / Б. М. Головкін. – Х. : Право, 2011. – 432 с.
9. Бабаев М.М. Социальные последствия преступности / М.М. Бабаев. – М., 1982. – 81 с.

10. Афанасьева О.Р. *Общие положения о социальных последствиях насильственной преступности* / О.Р. Афанасьева // *Вестник Воронежского института МВД России*. – 2013. – №1. – С.109-113.
11. Безчастний В. *Кримінологічний аналіз сучасних тенденцій злочинності в Україні* / В. Безчастний // *Підприємництво, господарство і право*. – 2017. – №2. – С.245-250.
12. *Почему не стоит ожидать существенного роста зарплаты в ближайшие годы — 3 простых графика, которые объясняют серьезную проблему [Электронный ресурс]* // *BusinessViews*. – 2017. – Режим доступа до ресурсу: businessviews.com.ua/ru/economy/id/rost-zarplaty-1522/.

Медицький І.Б. Консеквенціологія злочинності: загальнотеоретичні питання класифікації

Автор акцентує увагу на одній із найбільш малодосліджених категорій кримінологічної науки – наслідках злочинності. Не зважаючи на фундаментальність означеного питання, адже наслідки злочинності визначають усю систему боротьби з нею, комплексних напрацювань у даному відношенні є вкрай мало. Дана стаття має за мету розширення кримінологічної теорії в частині класифікаційних схем наслідків злочинності, що сприятиме більш глибокому розумінню їх змісту, механізму утворення, дасть можливість, реалізуючи кримінологічну політику, обирати першочергові, в плані превентивного впливу, об'єкти.

Ключові слова: наслідки злочинності, класифікація наслідків злочинності, види наслідків злочинності, консеквенціологія злочинності.

Meditzky I.B. Consequenciology of Crime: General Theoretical Questions of Classification

The author focuses on one of the most unexplored categories of criminological science - the consequences of crime. In spite of the fundamental nature of the question, the consequences of crime determine the whole system of combating it, there are very few comprehensive developments in this regard. This article aims to expand the criminological theory in the part of the classification schemes of the consequences of crime, which will promote a deeper understanding of their content, the mechanism of education, will enable, implementing criminological policies, to choose the priority, in terms of preventive influence, objects.

The analysis of classification schemes of the consequences of crime, known to criminological science, based on the main criteria of division: content (character), mechanism of their influence; assessing the degree of their criminogenicity; the nature of the damage caused; the possibility of restoring the «previous state»; latency and others. The suggestion to develop the criterion of content (character) by the analysis of political, economic, social and personal consequences of crime is expressed; given the features of contemporary crime is justified, in terms of criminological knowledge, to allocate its international consequences. In the context of identifying trends and

patterns of possible crime development, the author proposes to investigate the perspective (predicted) effects of crime.

Keywords: the impact of crime, the consequences of crime classification, types of consequences of crime.

Микитин Ю.І.

СІМЕЙНІ КОНФЕРЕНЦІЇ І КОЛА ЯК ФОРМИ ВІДНОВНОГО ПРАВОСУДДЯ

УДК 343.137

Зовнішній вираз відновного правосуддя позначають терміни – «форма», «модель», «програма».

Резолюція Економічної та Соціальної Ради ООН «Про основні принципи застосування програм відновного правосуддя у кримінальному судочинстві» від 24 липня 2002 р., виділяє три основні форми відновного правосуддя: 1) сімейні конференції; 2) кола правосуддя; 3) медіація [1].

Сімейні конференції та кола правосуддя, в порівнянні з медіацією, не набули значного застосування у світі. Історія української кримінально-процесуальної політики у різних проявах знала усі форми відновного правосуддя. Проте найпоширенішою та найбільш адекватною українським реаліям та ментальності є медіація. Однак сімейні конференції та кола правосуддя теж застосовують на певну увагу.

Сімейні конференції (далі - конференції) найпоширеніші в Новій Зеландії. Така форма вирішення кримінально-правових конфліктів існувала в традиціях корінного населення, яке негативно сприймало традиційну систему кримінального процесу. Під впливом росту злочинності неповнолітніх серед корінного населення у 1989 р. була реформована ювенальна юстиція шляхом прийняття закону «Про дітей, молодь та їх сім'ї» [2, с. 154]. Незважаючи на те, що зазначений правовий акт було засновано на традиціях лише спільноти Маорі, він поширював свою чинність на все населення Нової Зеландії [3, с.2].

Відповідно до закону «Про дітей, молодь та їх сім'ї», порушені кримінальні справи щодо неповнолітніх передаються поліції і судами для вирішення на конференції.